Endzele mõisapark

Endzele, Jeri parish, Valmiera Municipality, LV-4234, Latvia, Vidzeme, Latvia

Endzele park on dendropark, mis asub Jeri vallas Endzele külas. See on asutatud 70. aastatel Endzele mõisa ajaloolise aia juurde. Dendropargi rajas ja seda hooldas endine Jeri põhikooli direktor Modris Kalniņš.

Kirjeldus

Endzele park on dendropark, mis asub Jeri vallas Endzele külas. See on asutatud 70. aastatel Endzele mõisa ajaloolise aia juurde. Dendropargi rajas ja seda hooldas endine Jeri põhikooli direktor Modris Kalniņš. Kool tegutses siin aastatel 1922–2015. Istikud saadi Läti parimatest puukoolidest. Kõige suuremat tuge on pakkunud Salaspilsi botaanikaaed. Dendropargis kasvab umbes 80 puuliiki. Siin on esindatud sellised puuliigid, nagu punaselehine vaher, seedermänd, Euroopa lehis, Kanada tamm, mitmesugused kaseliigid jne. Nii vana kui ka uue pargi territooriumi kasutas Jeri põhikool aktiivselt „rohelise bioloogiaklassina“. Aastate jooksul on istutatud uusi puid. Mõisa ajaloolises õunaaias kasvavad noored õunapuud. Osa Endzele mõisa dendropargis kasvavatest puudest on haruldased mitte ainult Põhja-Vidzemes, vaid kogu Lätis.

Sudna, hiljem Endzele (Henselshofi) mõis on rajatud 1560. aastal. 1690. aastal vähendati mõisa maid ning 1840. aastal anti mõis üle Engelhartide suguvõsale.

Voldemar Gustav von Krüdener ehitas 1880. aastal Endzele mõisa härrastemaja, millel on uhke torn, mitmesugused fassaadikaunistused ja ka konsoolidel paiknevad skulptuurid. Hoone gootipärased motiivid lähtuvad telliste faktuuri, müüritise ja suurte tasapindade esteetikast. Mõis asub künkal, mida algselt looduses ei olnud. Selle rajamiseks tõid talunikud hobustega mulda ja nii tekkis kunstlik kõrgendik. Mõisa ümber rajati kaunis park ja rikkalik viljapuuaed. Endzele mõisapargi puud on istutatud nii, et mõisa kõigist akendest avaneks maaliline vaade. Mõisa lõunaküljel on kivimüüridega ümbritsetud viljapuuaed. Vanast pargist mõisa kirdeküljel kasvas kõrge künka nõlval veel 20. sajandi 90. aastatel tohutu dalekarlia kask (Betula dalecarlica L.), mõisa ümbruses võib aga veel praegugi näha püramiidjaid tammi ja suuri pärnasid.
1928.–1929. aastal rajasid kooliõpilased mõisa ette terrassi, tasandades ja haljastades nõlva. Terrassi mõlemale küljele ehitati puust trepp.
1940. aastate lõpus (kolhoosiajal) sõideti läbi vana pargi Rūjiena – Valmiera maantee juurest Endzele mõisani kulgeva vana allee pikendusena sisse tee. 1971. aastal ehitati see tee välja ja asfalteeriti.
1956. aastal rajasid kooliõpilased mõisa ette juba mõisaaegadest kasvava suure kastani juurde püsililleenrad.
1969. aastal rajati koolist (mõisast) kagusse 2 hektari suurune dendropark. Istutamisel lähtuti kompositsiooni põhimõtetest, et park oleks nii ilus kui ka õppevahendiks bioloogia ja tööõpetuse tundides.
Kooli ja uue tee vahelisele nõlvale rajati dolomiitplaatidest kiviktaimla, mis imiteerib looduslikku paljandit. Kooli ukse juurest ehitati mööda nõlva kahe paralleelse haruga betoonplaatidest tee. Nende vahele rajati miniatuurne rosaarium, mille kitsad peenrad olid kontrastis halli betooni ja sileda haljasalaga. See oli algus.
1969.–1972. aastal korrastati Endzele mõisa metsapark. Vanas ja uues pargis kasvas kokku 9 hektaril 85 puu- ja põõsaliiki.
1969. aastal rajati uus kolhoosipark. Karmi põhjatuule eest kaitsesid kolhoosi Straume töökodasid lehiste, nulgude ja pärnade 300 m pikkkused read. Pargi territooriumil kasvasid haruldased vahtraliigid, tammed ja lehised. See oli 70. aastate pioneeride kingitus oma külale.

Dendropargi 2 hektaril kasvavad mitmesugused haruldased ja huvitavad puud: mägivaher (Acer pseudoplatanus); hõbevaher (Acer saccharinum f. Laciniatum); saarvaher (Acer negundo L.); ginnala vaher (Acer ginnala Maxim.); punane tamm (Quercus rubra L.); läiklehine (Krimmi) pärn (Tilia x euchlora K. Koch); suurelehine pärn (Tilia platyphyllos) „Rubra“; Amuuri korgipuu (Phellodendron amurense); hilistoomingas (Padus serotina); Virgiinia toomingas (Padus virginiana); Amuuri toomingas (Padus maackii (Rupr.) Kom.); Jaapani pähklipuu (Juglans ailantifolia); roheline ebatsuuga (Pseudotsuga menziesii (mirb.) Franco var. menziesii); Rumeelia mänd (Pinus peuce Griseb.); Jaapani lehis (Larix kaempheri); Ledebouri lehis (Larix ledebourii (Rupr.) Cin.).

Viimastel aastatel on parki täiendatud viljapuude ja 26 sorti sirelitest alleega.

Mõisa viimane omanik oli Edgar von Krüdener, kelle lapselapsed käivad suviti mõisas külas. Praegu asuvad Endzele mõisa hoones Jeri vallavalitsus ja raamatukogu.

Omadused

- Ligipääs puudega inimestele
- Tualetid külastajatele
- Laste mänguväljak
- Lemmikloomad on teretulnud

Stiilid

- Mõisapark
- Kollektsioonaed

Lahtiolekuajad

Avatud ööpäevaringselt.

Grupivisiit

Giidiga ekskursioonid on saadaval kell 8.00–17.00. Vajalik on eelnev broneerimine.

Parkimine

Ruumi on ka bussidele.

Piletid

Tasuta sissepääs

Hooajalisus

Mõisapark on avatud aastaringselt.

Kontaktandmed

Telefon: +371 26332213

E-post: tic@valmierasnovads.lv

Aia plaan

Loodud: 2026-11-04T14:19:01.015Z • Garden Pearls